

Personeel in de bedrijfsbrandweeraanwijzing

In bedrijfsbrandweerrapporten worden soms bedrijfshulpverleners, first line responders of operators opgevoerd als personeel met een taak in de bestrijding van geloofwaardige bedrijfsbrandweerscenario's. Deze personen hebben veelal geen (bedrijfs)brandweeropleiding gevolgd, maar hebben wel taken die repressief inzicht vereisen. Kunnen zij taken vervullen in de bedrijfsbrandweeraanwijzing? Zo ja, welke taken zijn dit en welke mogelijkheden zijn er om te waarborgen dat zij hierop zijn voorbereid?

Eisen aan personeel

De eisen die mogen worden gesteld in bedrijfsbrandweeraanwijzingen staan in artikel 7.3, vijfde lid, van het Besluit veiligheidsregio's (Bvr). Ten aanzien van het personeel mogen alleen eisen worden gesteld aan de geoefendheid en de samenstelling van de bedrijfsbrandweer en niet aan de opleiding zoals onder de Brandweerwet wel het geval was.

Samenstelling

In een bedrijfsbrandweeraanwijzing kunnen in de eerste plaats functies uit het Besluit personeel veiligheidsregio's (Bpvr) worden opgenomen. In het Bpvr en de daaronder hangende Regeling personeel veiligheidsregio's (Rpvr) worden verschillende overheids- en bedrijfsbrandweerfuncties genoemd: de bedrijfsbrandweerfuncties staan in artikel 2, vierde lid, van het Bpvr, de functies voor overheidsbrandweer zijn te vinden in bijlage 1 bij de Rpvr.¹

Artikel 7.3, vijfde lid, van het Bvr biedt de mogelijkheid om daarnaast ook medewerkers van een bedrijf, zoals first line responders, bedrijfshulpverleners of operators, te belasten met bepaalde taken. De taken die deze medewerkers kunnen uitvoeren en de functiebenamingen zijn niet centraal vastgesteld en kunnen per aanwijzing verschillen.

Op grond van geloofwaardige bedrijfsbrandweerscenario's wordt bepaald welke en hoeveel personele inzet noodzakelijk is om een incident te bestrijden.

Geoefendheid

Onder 'geoefendheid' wordt verstaan het vakbekwaam blijven van opgeleid personeel. Het opleiden van personeel om vakbekwaam te worden valt hier niet onder en hier mogen dan ook geen eisen aan worden gesteld.² Dit is een wijziging ten opzichte van het Besluit bedrijfsbrandweeren (Bbb) – de voorganger van het Bvr, dat in 2010 in werking is

¹ Als functies uit het Bpvr worden aangewezen, kunnen ook andere functiebenamingen voor deze functies worden gebruikt.

² Zie de Nota van Toelichting bij het Bpvr, Stb 2010, 253, p. 9: vakbekwaam *worden* is gekoppeld aan opleiden en examineren en vakbekwaam *blijven* aan bijscholen en oefenen.

getreden – waarin stond dat er in aanwijzingen eisen mochten worden gesteld aan geoefendheid en opleidingsniveau.³

Een voor de hand liggende verklaring voor het vervallen van de mogelijkheid om eisen te stellen aan het opleidingsniveau is dat met de invoering van het Bpvr aparte opleidingen en examens in het leven zijn geroepen voor bedrijfsbrandweerfuncties. Tot 2010 was het de praktijk dat bedrijfsbrandweerpersoneel de algemene brandweeropleiding of modules hiervan volgde. Het college van burgemeester en wethouders (indertijd verantwoordelijk voor de aanwijzing) kon dan bepalen welke onderdelen van de opleiding gevolgd moesten worden. Het college was verplicht om daarbij maatwerk te leveren, zodat het bedrijfsbrandweerpersoneel kennis en vaardigheden opdeed die waren afgestemd op het bedrijf.⁴ Met de komst van opleidingen en examens voor bedrijfsbrandweerfuncties is dat voor dit personeel niet meer nodig.

Voor de bedrijfsbrandweer- en overheidsbrandweerfuncties bestaan kwaliteitseisen, waaronder opleidingscriteria. Voor de overheidsbrandweer staan deze in bijlage 1 bij de Rpvr. Voor de bedrijfsbrandweer zijn er geen wettelijke kwaliteitseisen, alhoewel het Bpvr de minister hiertoe wel de mogelijkheid biedt. Het Instituut Fysieke Veiligheid (IFV) heeft in plaats daarvan in samenwerking met het bedrijfsleven voor de meest voorkomende bedrijfsbrandweerfuncties opleidings- en toetsingscriteria vastgesteld. Examens voor zowel de overheidsbrandweer als de bedrijfsbrandweer zijn landelijk en worden afgenomen door het IFV.

Personen zonder (bedrijfs)brandweeropleiding

In bedrijfsbrandweerrapporten worden regelmatig personen zonder (bedrijfs)brandweeropleiding opgenomen die een taak hebben in de bestrijding van geloofwaardige bedrijfsbrandweerscenario's. Het gaat dan om personen die onder meer worden aangeduid als first line responder, bedrijfshulpverlener of operator (verder: first line responders e.a.). Hierbij rijst

³ In de Werkwijzer Bedrijfsbrandweeren 2013 staat abusievelijk dat er opleidingseisen mogen worden gesteld. Dit is onjuist.

⁴ Nota van Toelichting op het Bbb, Stb 1990, 81, p. 98

de vraag of zij kunnen worden opgenomen in een bedrijfsbrandweeraanwijzing.

In de Nota van Toelichting op het Bvr wordt een bedrijfsbrandweerorganisatie als volgt gedefinieerd: “de organisatie van mensen en middelen die tot doel heeft het bestrijden en beperken van brand en ongevallen op het terrein van de inrichting.”⁵

Personen die één of meer van deze taken uitvoeren, zijn onderdeel van de bedrijfsbrandweerorganisatie. Dit geldt dus ook voor personen die geen (bedrijfs)brandweeropleiding hebben genoten. Er wordt niet geëist dat deze personen een bepaalde opleiding hebben gevolgd.

Waarborgen van kennis en kunde

Personen met een (bedrijfs)brandweeropleiding hebben een gedegen repressief inzicht en zijn algemeen inzetbaar. Doordat zij het landelijke examen hebben afgelegd, is ook bekend over welke kennis en capaciteiten zij beschikken.

Voor first line responders e.a. geldt dit niet. Er zijn geen landelijke opleidingseisen en er zijn geen centrale examens. Iedere opleider kan zijn eigen toetsingscriteria formuleren. Er mogen geen opleidingseisen gesteld worden in een bedrijfsbrandweeraanwijzing, maar er zal wel moeten worden gewaarborgd dat personeel zonder (bedrijfs)brandweeropleiding voldoende is uitgerust voor de taak die zij in een bepaald scenario moeten vervullen. Uit het ingediende bedrijfsbrandweerrapport zal dus moeten blijken hoe het bedrijf waarborgt dat dit personeel geschikt is en voorbereid is op zijn taak. Als een bedrijf dit niet doet, kan niet worden bepaald of de geloofwaardige bedrijfsbrandweerscenario's voldoende zijn afgedekt en zal regulier bedrijfsbrandweerpersoneel moeten worden aangewezen.

Een bedrijf mag zelf bepalen hoe het aantoont dat personeel zonder (bedrijfs)brandweeropleiding geschikt is voor de taken die het heeft in bepaalde scenario's. Het heeft de voorkeur om dit door middel van een opleidingsplan (als onderdeel van het bedrijfsbrandweerrapport) aan te tonen. Doordat niet de veiligheidsregio (in de aanwijzing), maar het bedrijf zelf (in het bedrijfsbrandweerrapport) bepaalt hoe het zijn personeel schoolt, is er geen strijd met het verbod op het stellen van opleidingseisen.⁶ Naleving kan worden afgedwongen door het opleidingsplan (dat door het bedrijf zelf is opgesteld) of het betreffende onderdeel van het bedrijfsbrandweerrapport integraal onderdeel uit te laten maken van het aanwijzingsbesluit en hierop te handhaven.

Inzet

De wijze waarop personeel, genoemd in de bedrijfsbrandweeraanwijzing, wordt ingezet, hangt af van hun repressieve inzicht.

Bedrijfsbrandweerpersoneel heeft een verregaander repressief inzicht dan first line responders e.a. en is daarom breder inzetbaar. De first line responders e.a. zijn opgeleid voor één of enkele specifieke taken, terwijl bedrijfsbrandweerpersoneel is opgeleid voor een breed scala aan complexere taken.

Gelet hierop kunnen personen zonder bedrijfsbrandweeropleiding in een bedrijfsbrandweeraanwijzing daarom slechts voor specifieke taken worden aangewezen en wel voor taken die zijn afgestemd op het van hen te verwachten repressieve inzicht. Te denken valt aan het opruimen van kleine spills en het op afstand inschakelen en richten van monitoren. Hierbij moet wel in gedachten worden gehouden dat first line responders e.a. vaak niet alleen een specifieke taak hebben gekregen in de maatgevende bedrijfsbrandweerscenario's, maar ook een taak kunnen hebben in andere geloofwaardige, niet-maatgevende bedrijfsbrandweerscenario's. Als de taken in de andere geloofwaardige bedrijfsbrandweerscenario's afwijken van die in de maatgevende scenario's, zullen ook die niet-maatgevende bedrijfsbrandweerscenario's apart moeten worden beschreven in de bedrijfsbrandweeraanwijzing.

Bedrijven zullen bij de inzet van personeel zonder bedrijfsbrandweeropleiding tot slot ook rekening moeten houden met de beperkingen van de arbeidsomstandighedenwetgeving. De Inspectie SZW ziet erop toe dat deze regels worden nageleefd en kan bepalen dat de inzet van first line responders e.a. die door de veiligheidsregio is toegestaan, hier niet aan voldoet. De Inspectie SZW beoordeelt dit per geval.

Conclusie

Het opnemen van de inzet van personeel zonder bedrijfsbrandweeropleiding in de bedrijfsbrandweeraanwijzing is in principe toegestaan. Vanwege het ontbreken van algemene waarborgen voor de opleiding en kwaliteiten van dit personeel en het feit dat zij een beperkt repressief inzicht hebben, moet hier echter terughoudend mee worden omgegaan. Per geval moet beoordeeld worden of de opleiding van de first line responders e.a. aansluit op de taken die zij in de scenario's uit het bedrijfsbrandweerrapport moeten uitvoeren. Het is dan ook aan te bevelen first line responders e.a. slechts voor enkele taken aan te wijzen, waarbij mogelijk ook taken uit niet-maatgevende scenario's moeten worden opgenomen in de bedrijfsbrandweeraanwijzing.

⁵ Nota van Toelichting op het Bvr, Stb 2010, 255, p. 58

⁶ Hierover bestaat nog geen jurisprudentie.